

Motion till riksdagen 2018/19:2354

av **Kerstin Lundgren (C)**

Gårdsförsäljning ska tillåtas

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gällande utredning för att senast från den 1 januari 2020 tillåta gårdsförsäljning av öl och vin för att stärka förutsättningarna för matföretagande och jobb på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att som en del av utredningen om gårdsförsäljning godkänna försöksverksamhet så som begärts av regionfullmäktige i Skåne och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utredningen även ska ges direktiv att utreda reglerna i syfte att underlätta mikrobryggeriernas möjligheter att bidra till kretsloppet i stället för deponier och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

De senaste decennierna har inneburit en kraftig framväxt av svenska mikroproducenter. Bara bryggerier finns det nu ungefär 250 stycken, vilket kan jämföras med 1990-talets början då bryggerierna var runt 20 till antalet. Men det är också destillerier, mustier och vingårdar som växer fram, varav många utgör populära besöksmål med visningar och provningar. Många är dessutom små producenter som inte har de ekonomiska möjligheterna att sälja sina produkter på Systembolaget.

Sverige har sedan EU-inträdet haft undantag för Systembolagets monopol. Det har länge hävdats att undantaget skulle vara oförenligt med försäljning direkt från producent till konsument. Sedan 1995 kombinerar dock Finland och sedan förra året även Norge detaljhandelsmonopol på alkohol – alko- respektive vinmonopolet – med gårdsförsäljning. Trots att båda ingår i EU:s inre marknad.

Två statliga utredningar har gjorts om gårdsförsäljning, den första 2009 som en del av översynen av alkohollagen. Utredaren valde då att inte lägga fram ett förslag, eftersom gårdsförsäljning skulle kunna stå emot EU-kravet på likabehandling av utländska producenter. Året därpå presenterades dock en utredning om specifikt gårdsförsäljning, som också lade fram ett förslag förenligt med EU:s krav. EU-kommissionen har också i

ett skriftligt svar på en fråga gett samma besked. Det verkar alltså inte finnas några större hinder för Sverige att införa gårdsförsäljning, om det görs på rätt sätt.

Finland har två decennier av erfarenheter som inte visar på några folkhälsopolitiska kriser av den valda vägen. Sedan den 1 juli 2016 är det fritt fram att köpa dryck som vin, cider eller mjöd direkt från gården. Om man bor i Norge. Det gör att Sverige nu står ensamt kvar bland våra grannländer och som det enda landet i hela EU där gårdsförsäljning är förbjudet.

Sedan 2012 har norska producenter kunnat ansöka om en licens för att sälja alkoholhaltiga drycker, men endast upp till 4,7 %. Det har inte upplevts som ett hot vare sig mot vinmonopolet eller folkhälsan. Nu har norska producenter fått utökad rätt att sälja drycker med en alkoholhalt upp till 22 % och maximalt 15 000 liter om året. Det rör fruktvin och cider samt drycker gjorda på bär, kvistar och sav. Att kunna sälja direkt från gården betyder mycket för mindre producenter som kämpar med små marginaler. Det är betydelsefullt för turismen på landsbygden i Norge.

Självklart har även svenska lantbruksföretag stora möjligheter att utveckla turistprofilen och stärka Sverige som upplevelseland och matland, både för hemmamarknaden och för utlandsturism. Det finns en stark trend att handla närproducerade produkter och då inte minst mat. Mikrobryggerierna fördjupar och breddar bilden av Sverige som matland. Mathantverket synliggörs även genom att allt fler öppnar gårdsförsäljning. Det bidrar i sin tur till en levande landsbygd. En lång rad produkter vidareförädlas och blir genom kombinationsföretagande med t.ex. restaurang och butik sålda på gården. I många andra länder förstärks landsbygdsturismen av möjligheterna att prova på och uppleva såväl landskap som mat och dryck – att prova på den lokala mångfalden.

Genom SOU 2010:98 visades att det var möjligt att öppna Sverige för gårdsförsäljning av öl och vin och samtidigt värna Systembolaget. Det var möjligt att förena med EU-lagstiftningen. Tyvärr har utredningen ännu inte lett fram till något resultat, oberoende av regering.

Regionfullmäktige i Skåne har begärt av regeringen att Skåne ska få utgöra försökslän för gårdsförsäljning. Det råder alltså delade meningar om vad konsekvensen skulle bli av gårdsförsäljning. Det kunde därför som en del i uppfyllandet av riksdagens beslut om att godkänna gårdsförsäljning vara möjligt att snabbt pröva och godkänna det förslag som regionfullmäktige begärt. Det skulle självklart även kunna gälla för andra regioner.

Riksdagens tillkännagivande om att godkänna gårdsförsäljning och begära en utredning för att klarlägga hur det ska ske i samspel med Systembolagets monopol måste skyndsamt tillsättas. Den avgående regeringens dröjsmål är ett tecken på ointresse. Av det skälet måste riksdagen förnyat kräva en utredning med sikte på beslut som kan träda i kraft senast den 1 januari 2020.

I den utredning som ska tillsättas bör även frågan om att underlätta för mikrobryggerierna att medverka till kretsloppet utan kostsam byråkrati klaras ut. De stora bryggerierna torkar idag restprodukten, den s.k. draven, för att sälja som t ex djurfoder. För de små bryggerierna saknas den möjligheten och då återstår antingen en hög kostnad för ett godkännande från Jordbruksverket att få leverera eller ren deponi. Restprodukten blir snabbt förstörd om den inte torkas så för mikrobryggerierna gäller avsättning i närområdet. Utredningen bör se över reglerna för hur mindre mängder av drav ska kunna överföras till kretsloppet utan särskilt tillstånd eller genom ett enklare tillståndsförfarande.

Kerstin Lundgren (C)